

แนวทางการจัดการเรียนรู้

วิชา โภชนศาสตร์ครอบครัว

รหัสวิชา 4523303 3 (2 – 2 – 5)

(Family Nutrition)

โปรแกรมวิชา การจัดการอาหาร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาการจัดการอาหาร)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อาจารย์ผู้สอน อาจารย์กมลพร สนวนทอง

วุฒิจำกัดศึกษาศาสตร.ม (คหกรรมศาสตร์)

รหัสผู้สอน 3067

สาขาอาหารและโภชนาการ

E-mail : jam.kamolporn@gmail : Tel : 081-7937594 / 087-1643155

คำอธิบายรายวิชา

ความต้องการสารอาหารและพลังงานของบุคคลวัยต่าง ๆ และภาวะพิเศษ การกำหนดรายการอาหาร การจัดการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ทารก เด็กวัยก่อนเรียน เด็กวัยเรียน วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และฝึกปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษา

1. ตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจถึงโภชนาการของบุคคลวัยต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
2. อธิบายถึงความต้องการสารอาหารและพลังงานของบุคคลวัยต่าง ๆ
3. คำนวณและกำหนดรายการอาหารตามความต้องการของสารอาหารและพลังงานของบุคคลวัยต่าง ๆ โดยใช้ธงโภชนาการ และรายการอาหารแลกเปลี่ยน
4. ฝึกปฏิบัติการประกอบอาหาร การจัด การบริการอาหารของบุคคลวัยต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ
5. ฝึกการวางแผนดัดแปลงอาหาร / กำหนดรายการอาหารเพื่อจัดสำหรับ จัดอาหารให้เหมาะสมสำหรับบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัวโดยการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น

กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ
1-2	บทที่ 1 บทนำ 1.1 ความหมายของอาหาร โภชนาการและสุขภาพ 1.2 การเจริญเติบโตของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย 1.3 ระยะต่าง ๆ ของชีวิต 1.4 สถานการณ์และแนวโน้มด้าน โภชนาการของประเทศไทย 1.5 ข้อกำหนดปริมาณสารอาหาร ที่ควรได้รับประจำวัน 1.6 โภชนบัญญัติ 1.7 ธงโภชนาการ 1.8 รายการอาหารแลกเปลี่ยน	1. แจกและชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน3. ชักถามความรู้เดิมของผู้เรียน4. อธิบายประกอบการชักถามเพื่อให้นักศึกษา แสดงความคิดเห็น5. แบ่งกลุ่มอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ6. บรรยายสรุป7. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มจัดอาหารแลกเปลี่ยน คำนวณความต้องการพลังงาน และสารอาหาร โดยใช้รายการอาหารแลกเปลี่ยน8. มอบหมายงาน (แบบฝึกหัด)9. มอบหมายงาน (สัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์และ ให้นมบุตร)	1. แนวทางการจัดการเรียนรู้2. แบบทดสอบก่อนเรียน3. เอกสารประกอบการสอน4. สไลด์โปรแกรม PowerPoint5. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD6. โปสเตอร์ – แผ่นพับ7. ตัวอย่างของจริง (อาหาร)8. เครื่องชั่งและอุปกรณ์ตวงอาหาร9. แบบฝึกหัด

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ
3	บทที่ 2 โภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ 2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อทารกในครรภ์ 2.2 การเปลี่ยนแปลงทางสรีระในหญิงตั้งครรภ์ 2.3 ภาวะแทรกซ้อนในระหว่างตั้งครรภ์ 2.4 ความต้องการพลังงานและสารอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์ 2.5 อาหารและปริมาณอาหารที่หญิงตั้งครรภ์ควรได้รับ 2.6 ปัญหาโภชนาการของหญิงตั้งครรภ์ 2.7 หลักการจัดอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์ 2.8 หลักการกำหนดอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์	1. วิทยากรบรรยายประกอบการซักถาม 2. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 3. นักศึกษาอภิปรายและร่วมกันสรุป 4. บรรยายประกอบการซักถาม 5. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 6. คำนวณและกำหนดอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์ 7. จัดทำเมนูอาหาร 1 สัปดาห์ 8. มอบหมายงาน (กรณีศึกษา / แบบฝึกหัด)	1. วิทยากรที่ตั้งครรภ์หรือเคยตั้งครรภ์และให้นมบุตร 2. เอกสารประกอบการสอน 3. สไลด์โปรแกรม PowerPoint 4. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 5. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 6. แบบฝึกหัด
4	บทที่ 3 โภชนาการสำหรับหญิงให้นมบุตร 3.1 สรีรวิทยาเต้านม 3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างและหลั่งนมแม่ 3.3 แนวโน้มการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 3.4 ประโยชน์ของน้ำนมแม่ 3.5 ปัญหาโภชนาการของหญิงให้นมบุตร 3.6 ความต้องการพลังงานและสารอาหารของหญิงให้นมบุตร 3.7 อาหารและปริมาณอาหารที่หญิงให้นมบุตรควรได้รับ 3.8 หลักการจัดอาหารสำหรับหญิงให้นมบุตร 3.9 หลักการกำหนดอาหารสำหรับหญิงให้นมบุตร	1. วิทยากรบรรยายประกอบการซักถาม 2. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 3. ระดมสมองโดยแบ่งกลุ่ม 4. ร่วมกันสรุป 5. บรรยายสรุป 6. คำนวณและกำหนดอาหารสำหรับหญิงให้นมบุตร 7. จัดทำเมนูอาหาร และให้นมบุตรใน 1 สัปดาห์ 8. มอบหมายงาน (แบบฝึกหัด) และงานกลุ่ม 9. ทดสอบครั้งที่ 1 (นอกเวลาเรียน)	1. เอกสารประกอบการสอน 2. สไลด์โปรแกรม PowerPoint 3. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 4. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 5. แบบฝึกหัด
5	ปฏิบัติการอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร	1. ฝึกปฏิบัติทำอาหารสำหรับหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร 2. ประเมินผลปฏิบัติการร่วมกัน 3. มอบหมายงาน	1. วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร 2. อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ 3. ใบประเมินผล

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ
6	บทที่ 4 โภชนาการสำหรับทารก 4.1 ความหมายและการเจริญเติบโตและพัฒนาการของทารก 4.2 ความต้องการพลังงานและสารอาหารของทารก 4.3 นมแม่ 4.4 นมผสม 4.5 อาหารตามวัยสำหรับทารก	1. บรรยายประกอบการซักถาม 2. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 3. คำนวณและกำหนดอาหารสำหรับทารก 4. จัดทำเมนูอาหาร 1 สัปดาห์ 5. นักศึกษาร่วมกันอภิปราย 6. บรรยายสรุป 7. จัดทำรายการอาหารทารกใน 1 วัน 8. มอบหมายงานกลุ่ม	1. สไลด์โปรแกรม PowerPoint 2. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 3. เอกสารประกอบการสอน 4. แผ่นพับ / โปสเตอร์ 5. ตัวอย่างนมผสมชนิดต่าง ๆ 6. แบบฝึกหัด
7	บทที่ 5 โภชนาการสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน 5.1 ความหมายและการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน 5.2 ภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียน 5.3 ความต้องการพลังงานและสารอาหารของเด็กวัยก่อนเรียน 5.4 อาหารและปริมาณที่เด็กวัยก่อนเรียนควรได้รับ 5.5 หลักการจัดอาหารสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน 5.6 การสร้างเสริมนิสัยและพฤติกรรมบริโภคที่ดีของเด็กวัยก่อนเรียน 5.7 ปัญหาการกินอาหารของเด็กวัยก่อนเรียน	1. ตัวแทนกลุ่มกรณีศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 2. อภิปรายร่วมกัน 3. การสาธิตการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง 4. ฝึกปฏิบัติการประเมินภาวะโภชนาการ 5. บรรยายประกอบการซักถาม 6. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 7. คำนวณและกำหนดอาหารเด็กวัยก่อนเรียน 8. จัดทำรายการอาหารเด็กวัยก่อนเรียน ใน 1 สัปดาห์ 9. มอบหมายงาน 10. ศึกษาดูงาน(นอกเวลาเรียน) 11. ทดสอบครั้งที่ 2 (นอกเวลาเรียน)	1. สไลด์โปรแกรม PowerPoint 2. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 3. เอกสารประกอบการสอน 4. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 5. เครื่องชั่งน้ำหนักและที่วัดส่วนสูง 6. แบบฝึกหัด 7. แบบทดสอบ
8	สอบกลางภาค	สอบภาคทฤษฎี (บทที่ 1-5)	
9	ปฏิบัติการอาหารสำหรับวัยทารกและเด็กวัยก่อนเรียน	1. ปฏิบัติการทำอาหารทารกและเด็กวัยก่อนเรียน 2. ประเมินผลปฏิบัติการร่วมกัน 3. มอบหมายงาน	1. วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร 2. อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ 3. ตำรับอาหารมาตรฐานอาหารกลางวันจากงานวิจัยของกมลพร สนวนทอง 4. ใบประเมินผล

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ
10	บทที่ 6 โภชนาการสำหรับเด็กวัยเรียน 6.1 ความหมายและการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กวัยเรียน 6.2 ปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียน 6.3 ความต้องการพลังงานและสารอาหารในเด็กวัยเรียน 6.4 อาหารและปริมาณที่เด็กวัยเรียนควรได้รับ 6.5 หลักการจัดอาหารสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน 6.6 หลักการกำหนดอาหารสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน	1. ตัวแทนกลุ่มกรณีศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 2. อภิปรายร่วมกัน 3. บรรยายประกอบการซักถาม 4. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 5. คำนวณและกำหนดอาหารเด็กวัยเรียน 6. จัดทำรายการอาหารเด็กวัยเรียนใน 1 สัปดาห์ 7. มอบหมายงาน	1. สไลด์โปรแกรม power point 2. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 3. เอกสารประกอบการสอน 4. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 5. แบบฝึกหัด
11	บทที่ 7 โภชนาการสำหรับวัยรุ่น 7.1 ความหมายและการเจริญเติบโตของวัยรุ่น 7.2 ความต้องการพลังงานและสารอาหารในวัยรุ่น 7.3 วัยรุ่นตั้งครรภ์ 7.4 พฤติกรรมการบริโภคในวัยรุ่น 7.5 ปัญหาโภชนาการของวัยรุ่น 7.6 อาหารและปริมาณที่วัยรุ่นควรได้รับ 7.7 หลักการจัดอาหารสำหรับวัยรุ่น 7.8 หลักการกำหนดอาหารสำหรับวัยรุ่น	1. ตัวแทนกลุ่มกรณีศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 2. อภิปรายร่วมกัน 3. บรรยายประกอบการซักถาม 4. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 5. คำนวณและกำหนดอาหารเด็กวัยรุ่น 6. จัดทำรายการอาหารเด็กวัยรุ่นใน 1 สัปดาห์ 7. มอบหมายงาน 8. ทดสอบครั้งที่ 3 (นอกเวลาเรียน)	1. สไลด์โปรแกรม PowerPoint 2. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 3. เอกสารประกอบการสอน 4. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 5. แบบฝึกหัด 6. แบบทดสอบ
12	ปฏิบัติการอาหารสำหรับวัยเรียนและวัยรุ่น	1. ปฏิบัติทำอาหารเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น 2. ประเมินผลปฏิบัติการร่วมกัน 3. มอบหมายงาน	1. วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร 2. อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ 3. ใบประเมินผล

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ
13	บทที่ 8 โภชนาการสำหรับวัยผู้ใหญ่ 8.1 ความหมายและการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้ใหญ่ 8.2 ความต้องการพลังงานและสารอาหารในวัยผู้ใหญ่ 8.3 ปัญหาโภชนาการในวัยผู้ใหญ่ 8.4 อาหารและปริมาณที่ผู้ใหญ่ควรได้รับ 8.5 หลักการจัดอาหารสำหรับวัยผู้ใหญ่ 8.6 วัยทอง 8.7 หลักการกำหนดอาหารสำหรับวัยผู้ใหญ่	1. ตัวแทนกลุ่มกรณีศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 2. อภิปรายร่วมกัน 3. สาธิตการประเมินภาวะโภชนาการ 4. ฝึกปฏิบัติการประเมินภาวะโภชนาการ 5. บรรยายประกอบการซักถาม 6. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 7. คำนวณและกำหนดอาหารวัยผู้ใหญ่	1. สไลด์โปรแกรม power point 2. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 3. เอกสารประกอบการสอน 4. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 5. สายวัด 6. เครื่องชั่งน้ำหนักและที่วัดส่วนสูง 7. แบบฝึกหัด
14	บทที่ 9 โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ 9.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ 9.2 ความต้องการพลังงานและสารอาหารในผู้สูงอายุ 9.3 ปัญหาโภชนาการในผู้สูงอายุ 9.4 อาหารและปริมาณที่ผู้สูงอายุควรได้รับ 9.5 หลักการจัดอาหารสำหรับผู้สูงอายุ 9.6 หลักการกำหนดอาหารสำหรับผู้สูงอายุ	1. ตัวแทนกลุ่มกรณีศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 2. อภิปรายร่วมกัน 3. สาธิตการประเมินภาวะโภชนาการ 4. ฝึกปฏิบัติการประเมินภาวะโภชนาการ 5. บรรยายประกอบการซักถาม 6. นักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญ 7. คำนวณและกำหนดอาหารวัยผู้สูงอายุ 8. จัดทำรายการอาหารผู้สูงอายุใน 1 วัน 9. มอบหมายงาน 10. ทดสอบครั้งที่ 4 (นอกเวลาเรียน)	1. สไลด์โปรแกรม power point 2. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง LCD 3. เอกสารประกอบการสอน 4. โปสเตอร์ / แผ่นพับ 5. สายวัด 6. เครื่องชั่งน้ำหนักและที่วัดส่วนสูง 7. แบบฝึกหัด 8. แบบทดสอบ
15	ปฏิบัติอาหารสำหรับวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	1. ปฏิบัติการทำอาหารสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ เจริญวิทยาการ/ปราชญ์ท้องถิ่น 1 คน จำนวน 6 ชั่วโมง (สถานสงเคราะห์คนชรา จ.นครปฐม) 2. ประเมินผลปฏิบัติการร่วมกัน 3. มอบหมายงาน	1. วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร 2. อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ
16	อาหารสำหรับครอบครัว	1. บรรยายอภิปราย ยกตัวอย่าง และสาธิต 2. ปฏิบัติอาหารอาหารและสรุปร่วมกัน 3. แข่งขันจัดอาหารสำหรับบุคคลวัยต่าง ๆ อาหาร (นอกเวลาเรียน) 4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน (นอกเวลาเรียน)	1. ตัวอย่างของจริง 2. วัสดุอาหาร/อุปกรณ์เครื่องใช้ 3. แบบทดสอบหลังเรียน
17	สอบปลายภาค	1. สอบทฤษฎี 1 ชั่วโมง 2. สอบภาคปฏิบัติ 3 ชั่วโมง (สอบปฏิบัติการกำหนดและการจัด อาหารสำหรับบุคคลวัยต่าง ๆ)	

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. บรรยาย
2. การศึกษาค้นคว้ารายงาน
3. การสัมภาษณ์เฉพาะกรณีศึกษา / การอภิปราย
4. การสาธิต
5. ทำแบบฝึกหัด
6. การฝึกปฏิบัติ
7. การประกวดแข่งขันจัดอาหารสำหรับครอบครัว
8. การจัดแสดงผลงาน

สื่อประกอบการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. สไลด์โปรแกรม Power point
3. โปสเตอร์ / แผ่นพับ / รูปภาพ
4. ตัวอย่างของจริง
5. วีดิทัศน์
6. เครื่องคอมพิวเตอร์ / เครื่อง LCD
7. แบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผล

1. การวัดผลระหว่างภาค	ร้อยละ 70	
1.1 สอบระหว่างภาค	20	คะแนน
1.2 เมนูอาหารครอบครัว / แบบฝึกหัด	10	คะแนน
1.3 รายงานและฝึกปฏิบัติอาหาร	15	คะแนน
1.4 รายงานกรณีศึกษา	10	คะแนน
1.5 ประกวดแข่งขัน / จัดแสดงผลงาน	10	คะแนน
1.6 จิตพิสัย	5	คะแนน
2. การวัดผลปลายภาคเรียน	ร้อยละ 30	
2.1 ทฤษฎี	20	คะแนน
2.2 ปฏิบัติ (คำนวณสารอาหารและจัดอาหาร)	10	คะแนน

เกณฑ์การประเมินผล

ระดับคะแนน	80 - 100	75 - 79	70 - 74	65 - 69	60 - 64	55 - 59	50 - 54	คะแนนต่ำกว่า 50
เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E

ตำราเรียนหลัก

กมลพร สวนทอง. 2557. โภชนศาสตร์ครอบครัว. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

หนังสืออ่านประกอบ

1. ออบเชย วงศ์ทอง. (2546). โภชนศาสตร์ครอบครัว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. กองโภชนาการ. (2552). คู่มือธงโภชนาการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
3. กองโภชนาการ. (2546). ข้อกำหนดสารอาหารที่ควรได้รับประจำวัน และแนวทางการบริโภคอาหารสำหรับคนไทย.

กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.

เอกสารที่แนะนำวารสารอาหารประกอบและเว็บไซต์

วารสารโภชนาการ / วารสารอาหารและสุขภาพ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านโภชนาการ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เข้าห้องเรียนตรงเวลา
2. อ่านและศึกษาเอกสารก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง
3. ส่งงานตรงเวลาหรือตามเวลาที่กำหนดให้
4. **ห้าม**คัดลอกงานจากบุคคลอื่นโดยเด็ดขาด มิฉะนั้นงานจะไม่ได้รับการตรวจ และต้องถูกหักคะแนนตามความเหมาะสม
5. **ห้าม**ทุจริตในการสอบเด็ดขาด มิฉะนั้นผลการเรียนจะเป็น “ E ” ทันที

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาวกมลพร สวนทอง)